

FAKTA OM MATEN

En näring för svensk ekonomi

Livsmedelsbranschen är central för svensk ekonomi, både som försörjningskedja och ekonomisk motor. Den omfattar fyra centrala led: primärproduktion, förädling, handel och restaurangverksamhet vilket även inkluderar grossistled. Tillsammans har dessa led över 390 000 anställda, vilket gör branschen till en av landets största arbetsgivare. Förutom att varje dag säkerställa att miljontals hushåll, omsorgsboenden och skolor har mat på bordet, bidrar branschen till ekonomisk tillväxt och samhällsutveckling på både lokal och nationell nivå.

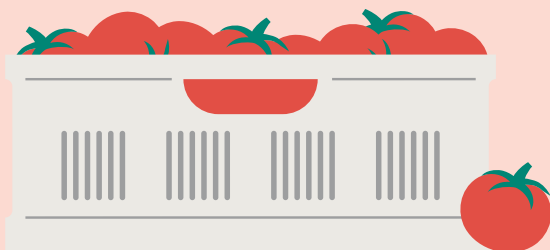
I livsmedelsbranschen finns det drygt 130 000 företag som arbetar för att tillhandahålla livsmedel till de svenska hushållen.¹ Cirka 90 000 är småskaliga jordbruksföretag varav många drivs som enskilda firmor. Ungefär 3 200 företag är livsmedelsgrossister inom partihandeln. I slutledet återfinns cirka 8 600 företag i dagligvaruhandeln^{2,3}, många av dessa är små och fristående aktörer medan drygt 3 000 är kedjeanslutna. I dagligvaruhandeln möter livsmedelskedjan hushållen. Butikernas service, trygghet och tillgänglighet spelar en avgörande roll i folks vardag.

Denna rapport undersöker livsmedelsbranschens och dagligvaruhandelns betydelse för svensk ekonomi. Syftet är att analysera branschens roll i förhållande till andra sektorer och belysa dess bidrag till svensk ekonomi som helhet. Vi jämför med två andra viktiga branscher, tech (IT och telekom) och skog, för att illustrera livsmedelsbranschens relativa betydelse för svensk ekonomi. **Rapporten visar att livsmedelsbranschen fungerar som en viktig motor för svensk ekonomi bland annat genom sitt bidrag till BNP, arbetstillfällena och genom att tillgodose hushållens grundläggande behov. Samtliga led i livsmedelskedjan bidrar på olika sätt till svensk ekonomi.**

¹ Livsmedelsbranschen definieras som jordbruk SNI 01, fiske SNI 03, livsmedelsindustrin SNI 10, livsmedelsgrossister SNI 46.3 exkl. 46.34+46.35 samt dagligvaruhandel SNI 47.11+47.2 och restaurangverksamheter SNI 56

² Dagligvaruhandeln definieras som butikshandel med livsmedel och drycker, exkluderat alkoholhaltiga drycker och tobak. exkluderat alkoholhaltiga drycker och tobak

³ SCB Företagens ekonomi

Fakta om maten är en rapportserie som kortfattat belyser dagligvaruhandeln ur olika perspektiv. Varje rapport sätter fokus på en frågeställning och strävar efter att öka kunskapen om branschen. Rapporterna tas fram åt [Svensk Dagligvaruhandel](#) av [HUI Research](#) tillsammans med [Ek. Dr. Fredrik Bergström](#). Rapporterna går att ladda ner från [Svensk Dagligvaruhandels hemsida](#).

Stor omsättning i livsmedelsbranschen

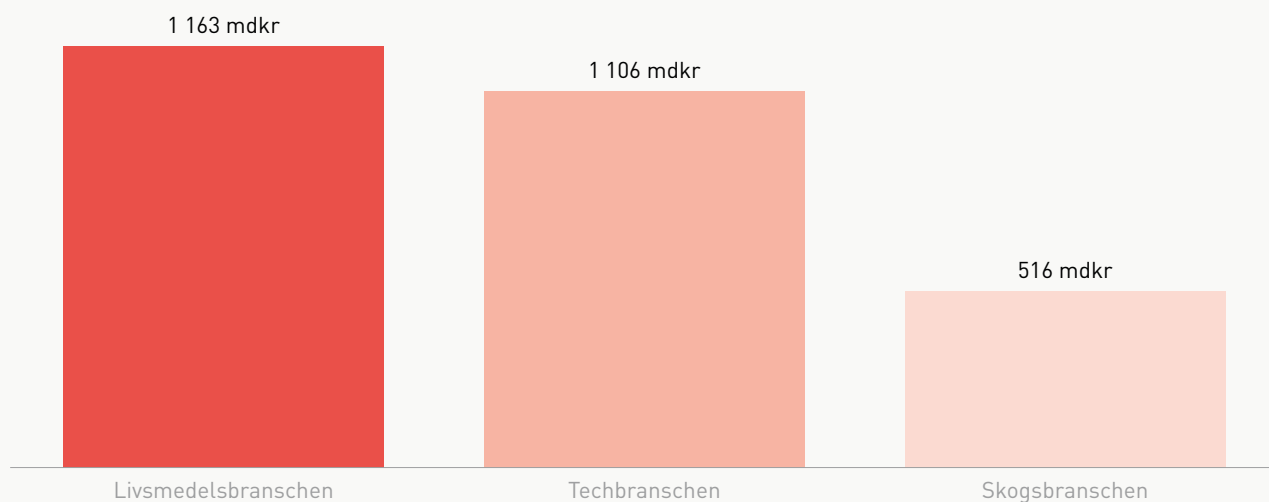
Ett sätt att beskriva den ekonomiska betydelsen av en bransch är att studera hur mycket den omsätter i relation till andra näringar. Hushållen spenderar 13,4 procent av sin totala konsumtion på livsmedel.⁶ Hela livsmedelsbranschen omsätter drygt 1 160 miljarder kronor (**figur 1**). Dagligvaruhandeln står för drygt en fjärdedel och livsmedelsgrossisterna står för cirka en tredjedel av livsmedelsbranschens totala omsättning. Livsmedelsbranschens omsättning kan sättas i relation skogsnäringen och techbranschen som omsätter 500 respektive 1 100 miljarder kronor.

Figur 1

Livsmedelsbranschens omsättning jämfört med ett antal andra branscher, nominella priser

Källa: SCB Företagens Ekonomi, TechSverige "The Swedish Tech Industry 2024", Skogsindustrierna & Industriarbetsgivarna "Skogsnäringens betydelse för välfärden 2025"^{4,5}

⁴ Nyckeltal för Skogsnäringen är för 2022 i samtliga tabeller, medan för Techbranschen är statistiken för 2023. Vad gäller livsmedelsbranschen är sysselsättningsstatistiken för 2023 medan resterande nyckeltal är för 2022. | ⁵ SNI-koderna för de två branscherna anges i TechSverige och Skogsindustriernas respektive rapporter. | ⁶ SCB Konsumentprisindex.

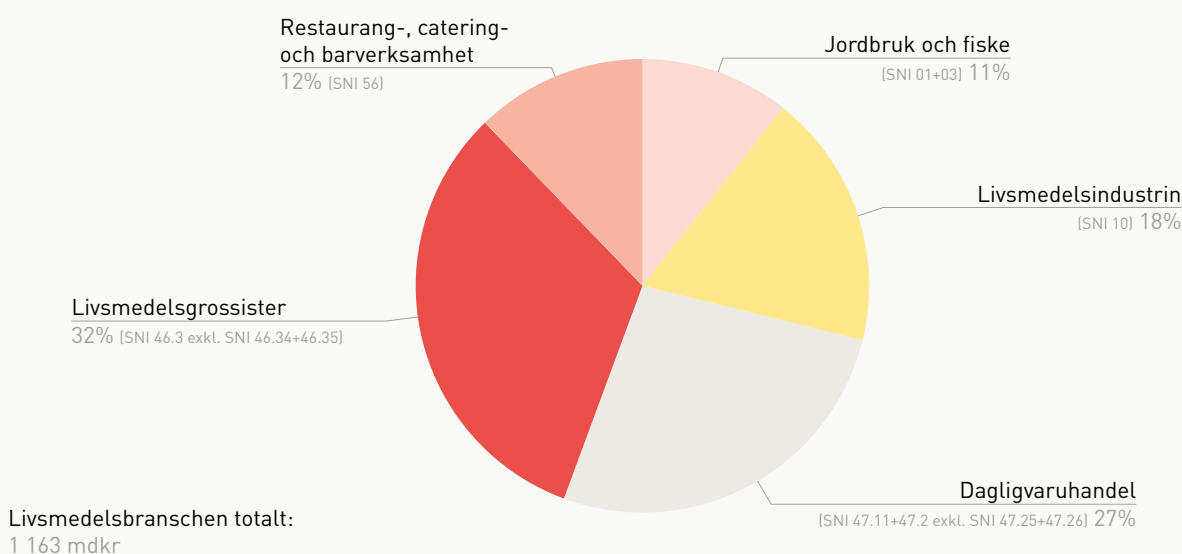
Under det senaste decenniet har alla delbranscher inom livsmedelsbranschen vuxit, vilket framgår av **figur 3** som visar omsättningsutvecklingen över tid.⁸ Detta är i hög grad inflationsdrivet, i produktionsledet har jordbruk och fiske ökat med 39 procent, livsmedelsindustrin med 40 procent och livsmedelsgrossisterna med 53 procent. I slutledet har dagligvaruhandeln vuxit med 38 procent, medan restaurangverksamheter

haft den starkaste tillväxten i löpande priser på 68 procent. Livsmedelsbranschen är en lågmarginalbransch. Under de senaste 15 åren har branschens rörelsemarginal legat på 2,2 procent, jämfört med en genomsnittlig rörelsemarginal på 5,1 procent för näringslivet som helhet. Branschens lönsamhet har minskat under inflationsåren 2022-2024.⁹

Figur 2

Omsättning i nominella priser i delbranscherna som andel av den totala livsmedelsbranschen,⁷ miljarder kronor 2022

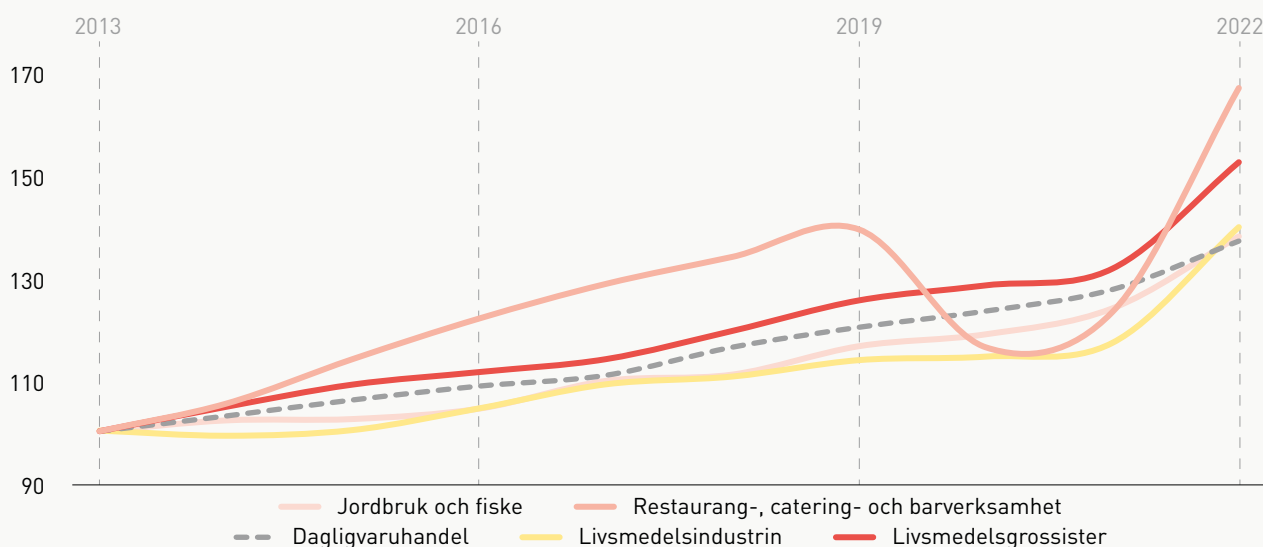
Källa: SCB Företagens ekonomi

Figur 3

Årlig omsättning 2013–2022, i löpande priser, miljarder kronor, index 2013=100, uppdelat på livsmedelkedjans led

Källa: SCB Företagens ekonomi

⁷ Livsmedelsbranschen är en sammanslagning av branscher på SNI 2- och 4-nivå, vilket bör beaktas i jämförelser med andra branscher

⁸ Omsättningsutvecklingen redovisas i löpande priser, vilket innebär att den inte justeras för prisförändringar över tid

⁹ SCB Sämre lönsamhet i livsmedelsbranscher trots högre matpriser, 2024

Livsmedelsbranschens bidrag till BNP

Ett annat sätt att beskriva branschens betydelse för ekonomin är att mäta deras andel av BNP. Livsmedelsbranschens bidrag till BNP kan bland annat mätas genom branschens totala förädlingsvärde, som utgör skillnaden mellan värdet av de färdiga produkterna och kostnaden för insatsvaror och tjänster i produktionen. Även med detta mått representerar livsmedelsbranschen en viktig del av svensk ekonomi.

Förädlingsvärdet i livsmedelsbranschen uppgår till dryga 230 miljarder kronor, vilket motsvarar 4,0 procent av BNP eller nära dubbelt så mycket som anslagen till Sveriges militära försvar år 2025.¹⁰ Genom löner till anställda, vinster i företagen och skatteintäkter till staten skapar branschen värde i Sverige. Sett till livsmedelsbranschens totala förädlingsvärde uppgår dagligvaruhandelns förädlingsvärde till 55 miljarder kronor och livsmedelsgrossisternas till 32 miljarder kronor, eller 22 respektive 13 procent. Förädlingsvärdet i skogsnäringen utgör 150 miljarder kronor och står för 2,9 procent av BNP, medan techbranschens förädlingsvärde uppgår till 380 miljarder kronor och står för 8 procent av BNP. Livsmedelsbranschen är således en betydande bransch för svensk ekonomi.

Figur 4

Livsmedelsbranschens förädlingsvärde jämfört med ett antal branscher, nominella priser

Källa: SCB Företagens Ekonomi, TechSverige "The Swedish Tech Industry 2024", Skogsindustrierna & Industriarbetsgivarna "Skogsnäringens betydelse för välfärden 2025".

Bransch	Förädlingsvärde
	Miljarder kronor
Livsmedelsbranschen	230
Techbranschen	380
Skogsbranschen	150

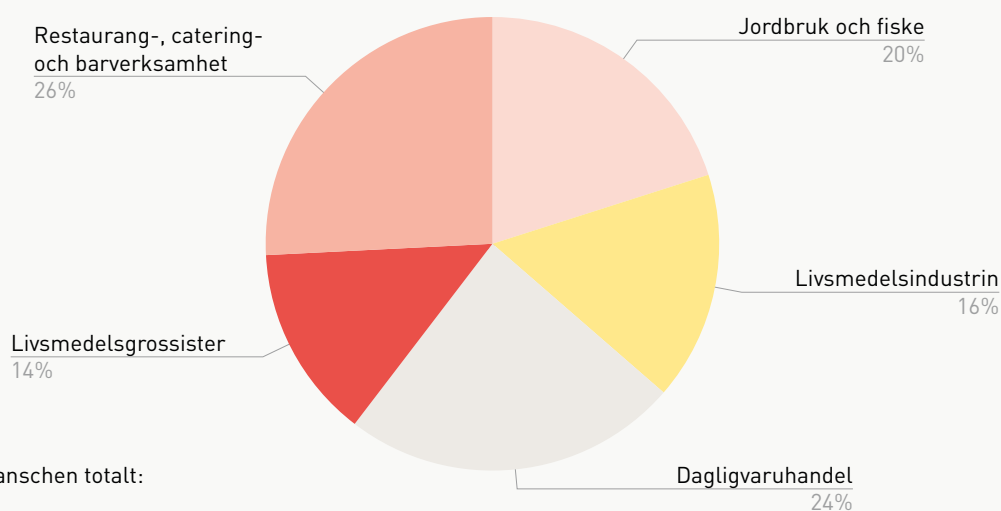
55 mdkr

Dagligvaruhandelns förädlingsvärde (2022).

Figur 5

Förädlingsvärde i nominella priser, för delbranscherna som andel av totala livsmedelsbranschen, miljarder kronor 2022

Källa: SCB Företagens ekonomi

¹⁰ Försvarsbudget 2025

Livsmedelsbranschen är en av Sveriges största arbetsgivare

Antalet sysselsatta i en bransch är en ytterligare indikator på branschens betydelse för samhälls-ekonomin. Som framgår i **figur 4** hade livsmedelsbranschen 390 000 sysselsatta år 2023¹¹, vilket motsvarar 7,5 procent av totalt antal sysselsatta i Sverige. I relation till detta sysselsätter skogsbranschen cirka 99 000 personer medan techbranschen sysselsätter 265 000 personer. Livsmedelsbranschen är viktig för svensk arbetsmarknad och spelar en central roll i den regionala och kommunala ekonomin genom att sysselsätta människor över hela landet, både direkt och indirekt. Att arbeta som butiksförsäljare inom dagligvaruhandeln är det sjätte vanligaste yrket i Sverige. Inom livsmedelsbranschen arbetar många även som lager- och terminalpersonal, ett yrke som är det femte vanligaste i Sverige.¹² Dagligvarubutiker skapar således inte bara arbetstillfällen inom butiken utan gynnar även företag som levererar varor och tjänster till butiken, den så kallade multiplikatoreffekten.

Slutledet som arbetar närmast konsumenterna är den del av livsmedelsbranschen med flest antal anställda. Dagligvaruhandeln sysselsätter drygt 110 000 personer. En tredjedel av de som arbetar inom dagligvaruhandeln är under 25 år¹³, det är en betydligt högre andel än den

tiondel som utgörs av unga inom hela näringslivet.¹⁴ Cirka 1 av 4 anställda i dagligvaruhandeln har utländsk bakgrund¹⁵, vilket är samma andel som i det totala näringslivet.¹⁶ Den stora andelen unga och personer med utländsk bakgrund gör livsmedelsbranschen till en viktig inkörsport till arbetsmarknaden.

Figur 6

Sysselsättning i livsmedelsbranschen jämfört med ett antal andra branscher

Källa: SCB BAS, TechSverige "The Swedish Tech Industry 2024", Skogsindustrierna & Industrierbetsgivarna "Skogsnäringsens betydelse för välfärden 2025"

Bransch	Antal sysselsatta	% av totalt antal sysselsatta i Sverige
Livsmedelsbranschen	390 000	7,5
Techbranschen	265 000	5,1
Skogsbranschen	99 000	1,9

7,5%

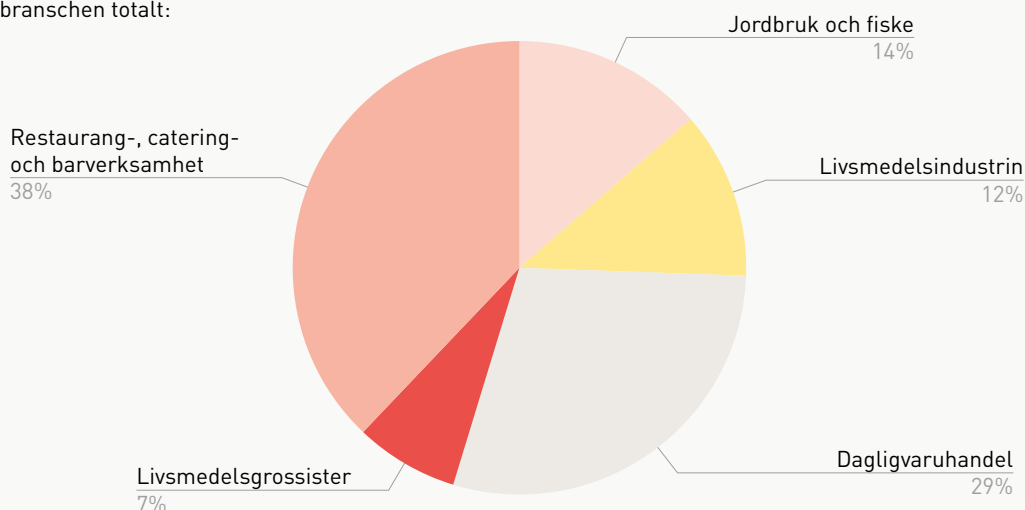
Så stor del av det totala antalet sysselsatta i Sverige arbetar inom livsmedelsbranschen.

Figur 7

Antal sysselsatta i delbranscherna som andel av den totala livsmedelsbranschen, 2023

Källa: SCB Företagens ekonomi

Livsmedelsbranschen totalt:
390 000

¹¹ SCB, BAS 2023 | ¹² SCB, 30 vanligaste yrkena, 2023

¹³ SCB, RAMS 2021 | ¹⁴ SCB, BAS 2023 | ¹⁵ SCB, RAMS 2018 | ¹⁶ SCB, BAS 2023

Produktiviteten driver livsmedelsbranschen

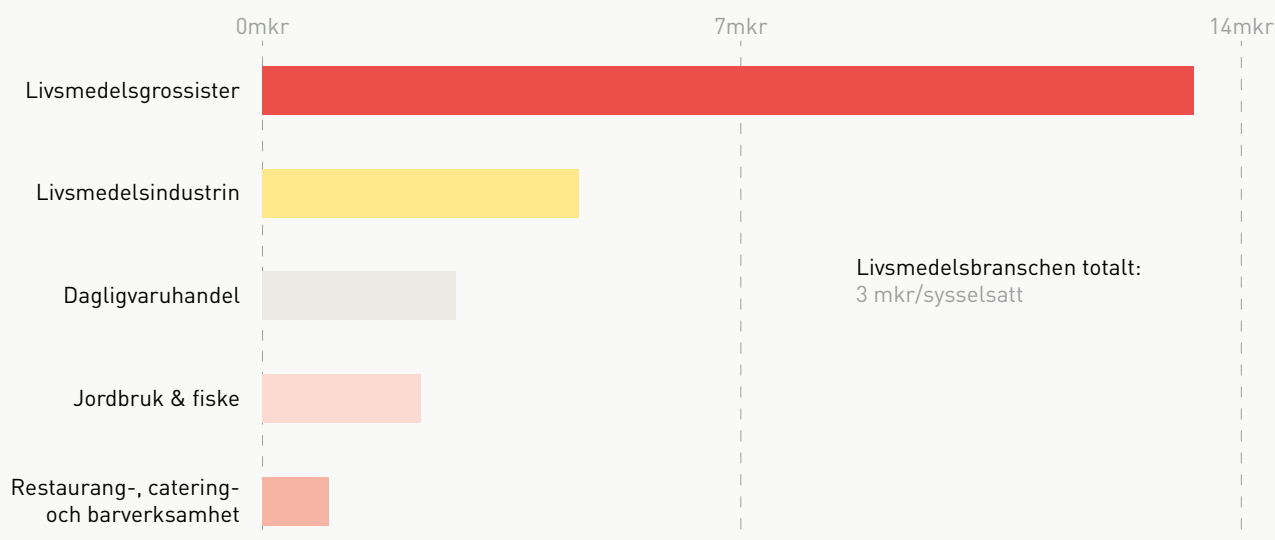
För att en bransch ska vara konkurrenskraftig är det viktigt att företagen är produktiva. En jämförelse av nettoomsättning per anställd i olika delar av livsmedelssektorn (se **figur 5**) visar tydliga skillnader i produktivitet mellan branschens led. Livsmedelsgrossister har den högsta nettoomsättningen per anställd, över 13,3 miljoner kronor, vilket kan tillskrivas verksamhetens karaktär, stordriftsfördelar och en hög grad av automatisering i lager och logistik som gör det möjligt att hantera stora volymer med relativt få anställda.

Livsmedelsindustrin har en nettoomsättning per anställd på ungefär 4,5 miljoner kronor, vilket speglar dess mer arbetsintensiva karaktär. Dagligvaruhandeln och jordbruket uppnår 2,7 respektive 2,3 miljoner kronor per anställd. I dagligvaruhandeln tenderar större butiker att ha högre produktivitet genom optimerade processer och skalfördelar. Restaurangsektorn ligger lägst, med endast 1,0 miljoner kronor per anställd, vilket speglar behovet av personlig service och manuellt arbete. Skillnaderna i produktivitet speglar alltså de olika ledens varierande affärsmodeller – från storskalig logistik till kundnära tjänster. Livsmedelskedjans olika led bidrar på olika sätt till svensk ekonomi.

Figur 8

Omsättning per sysselsatt i miljoner kronor, nominella priser, år 2022, uppdelat på livsmedelsbranschens delbranscher

Källa: SCB Företagens ekonomi

Livsmedelsbranschen

— en motor för svensk ekonomi

Rapporten visar att dagligvaruhandeln och livsmedelsbranschen som helhet är centrala näringar för svensk ekonomi, både genom sitt bidrag till BNP och genom att tillgodose hushållens grundläggande behov. Med en omsättning på över 1 100 miljarder kronor och ett förädlingsvärde som motsvarar 4,0 procent av BNP står sig livsmedelsbranschen starkt i jämförelse med andra stora sektorer i svensk ekonomi. Genom hela kedjan, från jordbruk och livsmedelsproduktion till dagligvaruhandel och restauranger, genererar branschen värde, arbetstillfällen och ekonomisk aktivitet. Den breda närvaron, från lokala producenter och livsmedelsindustrin till små landsbygdsbutiker och stora kedjor, bidrar till regional utveckling och skapar mötesplatser. Branschen ser till att hushåll, skolor och omsorgsboenden i hela landet har mat på bordet.

Dagligvarubutikerna är en av få platser som nästan alla i Sverige besöker under en vecka. Tillsammans med övriga delar av livsmedelsbranschen har den en unik roll – både som en motor för svensk ekonomi och en viktig del av människors vardag.

Figur 9

Sammanfattning, livsmedelsbranschen i jämförelse med ett antal andra branscher

Källa: SCB Företagens Ekonomi, SCB BAS, TechSverige "The Swedish Tech Industry 2024", Skogsindustrierna & Industriarbetsgivarna "Skogsnäringens betydelse för välfärden 2025"

Bransch	Omsättning, nominella priser	Förädlingsvärde, nominella priser	Antal sysselsatta	
	Miljarder kronor	Miljarder kronor	Antal	% andel av totalt antal sysselsatta i Sverige
Livsmedelsbranschen	1 163	230	390 000	7,5
Techbranschen	1 106	380	265 000	5,1
Skogsbranschen	516	150	99 000	1,9

Visste du att...

5,8%

Den genomsnittliga branschtillväxten de senaste fem åren i löpande priser. Den estimerade volymutvecklingen de senaste fem åren är 0,4 procent.

3 090

Ungefär så många kedjebutiker fanns år 2023 inom dagligvaruhandeln, varav nästan 40 procent är små butiker med en omsättning under 30 miljoner kronor.

340

Ungefär så många miljarder kronor säljer dagligvaruhandeln för enligt Dagligvaruindex. Av detta representerar e-handeln drygt 4 procent.

110 000

Branschen sysselsätter cirka 110 000 personer, varav en tredjedel är mellan 16 och 24 år och en fjärdedel har utländsk bakgrund.